

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

УДК 376.011.3-051

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20480718>

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ОЛІГОФРЕНОПЕДАГОГІВ: КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ВИМІР ТА СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

Ткачова Наталія Олександрівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри інноваційної педагогіки, освітніх трансформацій і лідерства Навчально-наукового інституту «Педагогічна академія», майдан Свободи, 4, Харків, Харківська область, 61022, <https://orcid.org/0009-0004-6586-6435>

Ткачов Сергій Іванович, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри менеджменту фізичної культури та правового регулювання спортивної діяльності Харківської державної академії фізичної культури, вул. Клочківська, 99, Харків, Харківська область, Україна, 61000, <https://orcid.org/0000-0001-8130-4193>

Ткачов Артем Сергійович, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки і психології Харківської державної академії фізичної культури, вул. Клочківська, 99, Харків, Харківська область, Україна, 61000, <http://orcid.org/0000-0002-4488-1466>

Прийнято: 11.04.2026 | Опубліковано: 26.04.2026

***Анотація:** У статті здійснено комплексний аналіз проблеми професійної підготовки майбутніх олігофренопедагогів на засадах компетентнісного підходу в умовах сучасних освітніх трансформацій. Обґрунтовано актуальність дослідження, зумовлену зростанням ролі інклюзивної освіти, цифровізації*

освітнього процесу та підвищенням вимог до якості підготовки фахівців спеціальної освіти. Розкрито сутність компетентнісного підходу як провідного методологічного орієнтира модернізації педагогічної освіти, що забезпечує формування здатності майбутнього фахівця ефективно діяти у складних професійних ситуаціях, застосовувати інтегровані знання та здійснювати корекційно-розвивальну діяльність.

Уточнено, що олігофренопедагог – педагогічний працівник, який працює з дітьми, які мають інтелектуальні порушення. Його професійна діяльність спрямована на забезпечення навчання й виховання дітей цієї категорії, розвиток їхніх соціальних навичок та індивідуальних здібностей, формування самостійності, надання кожній дитині індивідуальної допомоги в адаптації до життя в сучасному суспільстві, забезпеченні своєчасної реабілітації психологічного стану. Виявлено знання, уміння, якості, якими має оволодіти майбутній олігофренопедагог. Розкрито зміст його професійної компетентності, визначено, що інклюзивна, комунікативна й цифрова компетентності є важливими її складниками.

Проаналізовано основні виклики, що впливають на процес підготовки фахівців, серед яких розвиток інклюзивного освітнього середовища, ускладнення професійних функцій педагога, необхідність інтеграції міждисциплінарних знань, а також недостатній рівень практичної підготовки здобувачів вищої освіти. Виявлено суперечності між сучасними вимогами до професійної компетентності олігофренопедагогів та традиційною системою їх підготовки, що зумовлює потребу в оновленні змісту, форм і методів навчання. Обґрунтовано доцільність посилення практичної складової підготовки, упровадження інноваційних освітніх технологій, розвитку цифрової грамотності та формування готовності до безперервного професійного саморозвитку.

Зроблено висновок про необхідність системної модернізації професійної підготовки майбутніх олігофренопедагогів на основі компетентнісного підходу з урахуванням сучасних соціальних і освітніх викликів, що сприятиме підвищенню якості спеціальної освіти та ефективності корекційно-педагогічної діяльності.

Ключові слова: олігофренопедаг, професійна підготовка, компетентнісний підхід, сучасні виклики.

PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE OLIGOPHRENOPEDAGOGUES: COMPETENCE DIMENSION AND MODERN CHALLENGES

Tkachova Nataliia Oleksandrivna, Dr. hab. In Pedagogy, Professor, Professor of the Department of Innovative Pedagogy, Educational Transformations and Leadership, V. N. Karazin Kharkiv National University, Svobody Sq, 4, Kharkiv, 61022, <https://orcid.org/0009-0004-6586-6435>

Tkachov Serhii Ivanovych, Dr. hab. in Pedagogy, Professor, Professor of the Department of Physical Culture Management, Kharkiv State Academy of Physical Culture, Klochkivska St., 99, Kharkiv, 61058, <https://orcid.org/0000-0001-8130-4193>

Tkachov Artem Serhiyovych, Dr. hab. In Pedagogy, Professor, Professor of the Department of Pedagogy and Psychology, Kharkiv State Academy of Physical Culture, Klochkivska St., 99, Kharkiv, 61058, <http://orcid.org/0000-0002-4488-1466>

Abstract: *The article provides a comprehensive analysis of the problem of professional training of future oligophrenopedagogues based on the competency-based approach in the context of modern educational transformations. The relevance of the study is substantiated by the growing role of inclusive education, the digitalization of the educational process, and the increasing requirements for the*

quality of training of specialists in special education. The essence of the competency-based approach is revealed as a leading methodological guideline for the modernization of pedagogical education, which ensures the formation of the future specialist's ability to act effectively in complex professional situations, apply integrated knowledge, and carry out correctional and developmental activities.

It is specified that an oligophrenopedagogue is a pedagogical specialist who works with children with intellectual disabilities. Their professional activity is aimed at ensuring the education and upbringing of children of this category, developing their social skills and individual abilities, fostering independence, providing each child with individual assistance in adapting to life in modern society, and ensuring timely psychological rehabilitation. The knowledge, skills, and personal qualities that a future oligophrenopedagogue must acquire are identified. The content of his professional competence is revealed, and it is determined that inclusive, communicative and digital competence are its important components.

The main challenges affecting the process of professional training are analyzed, including the development of an inclusive educational environment, the increasing complexity of teachers' professional functions, the need for integration of interdisciplinary knowledge, as well as the insufficient level of practical training of higher education students. Contradictions between modern requirements for the professional competence of oligophrenopedagogues and the traditional system of their training have been identified, which necessitates the renewal of the content, forms, and methods of education. The expediency of strengthening the practical component of training, implementing innovative educational technologies, developing digital literacy, and forming readiness for continuous professional self-development is substantiated.

It is concluded that there is a need for systematic modernization of the professional training of future oligophrenopedagogues based on the competency-based approach, taking into account modern social and educational challenges, which

will contribute to improving the quality of special education and the effectiveness of correctional and pedagogical activities.

Keywords: *oligophrenopedagogue, professional training, competency-based approach, modern challenges.*

Постановка проблеми. В умовах гуманізації та демократизації сучасного суспільства відбувається зміна поглядів щодо визнання цінності кожної людини як унікальної індивідуальності, реалізації її права на свободу і щастя, створення оптимальних умов для особистісного розвитку. У такій ситуації орієнтація на забезпечення блага суспільства загалом та кожного його члена зокрема є важливим критерієм оцінки роботи всіх соціальних інститутів. У світлі цього сьогодні в Україні, відповідно до світових тенденцій, відбуваються активні демократичні зрушення в ставленні до осіб, які мають певні обмежені фізичні чи інтелектуальні можливості, на державному рівні відзначено важливість успішного розв'язання проблеми соціалізації представників зазначеної верстви населення.

У свою чергу, це загострює проблему створення в країні ефективної системи інклюзивної освіти, що забезпечує рівний доступ членів суспільства до навчання, включаючи осіб з особливими освітніми потребами, у звичайних закладах освіти й необхідну адаптації навколишнього простору, освітніх та навчальних програм, форм і методів навчання під індивідуальні потреби здобувачів, інклюзивного (безбар'єрного) освітнього середовища в кожному закладі освіти, недопущення дискримінації людини за будь-якою ознакою. Тому необхідно забезпечити систематичне оновлення підготовки олигофренопедагогів відповідно до сучасних вимог.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливо підкреслити, що окремі питання порушеної проблеми знаходяться в центрі уваги багатьох науковців. Зокрема, сучасними вченими:

- теоретично обґрунтовано концептуальні засади реалізації компетентнісного підходу в навчанні здобувачів з особливими освітніми потребами (В. Бондарь, І. Єрмакова, В. Кобильченко, С. Миронова, І. Омельченко, Г. Соколова, К. Тороп, О. Хохліна, О. Чеботарьова та ін.);
- висвітлено окремі аспекти навчання, виховання, розвитку учнів з порушенням інтелектуального розвитку (Д. Бриль, Ю. Бугера, С. Вавілова, О. Вержиховська, В. Бочелюк, Т. Гавриленко, Г. Гончаренко, О. Губар, Т. Докучина та ін.);
- з'ясовано особливості використання сучасних комп'ютерних та інших інноваційних технологій у роботі з учнями вказаної категорії (О. Василенко, В. Вдовенко, А. Висоцька, Є. Данільченко, Б. Дем'яненко, Л. Кашуба, С. Кирильчук, Ю. Косенко, С. Миронова, І. Ужченко та ін.);
- розкрито питання забезпечення соціалізації школярів з обмеженими розумовими можливостями (А. Висоцька, І. Гладченко, Т. Глуханюк, А. Долженко, А. Іваненко, А. Колишкіна, М. Супрун, Л. Тарабасова, І. Татьянчикова, Я. Утьосов, А. Чобанян, О. Щуцька та ін.);
- виявлено вимоги до підготовки майбутніх корекційних педагогів у ЗВО (В. Бондар, С. Миронова, Ю. Пінчук, В. Синьов, Л. Томіч, М. Шеремет та ін.).

Як наголошує І. Равшанова, сьогодні в різних країнах актуалізується завдання підвищення якості інклюзивної освіти відповідно до світових стандартів. Це передбачає створення інклюзивних освітніх середовищ у звичайній школі, щорічного розроблення й оприлюднення нових освітніх програм, підручників, а також значної перебудови класних аудиторій та шкільних будівель. Окрім прояву підвищеної турботи про дітей з особливими потребами, заклади середньої загальної освіти мають забезпечити проведення реабілітаційної роботи з цими дітьми, підвищення ефективності процесів їхнього навчання й виховання, а також інтеграцію їх у ряди здорових однолітків. Успішність виконання зазначеного відповідального завдання значною мірою

залежить від узгодженої спільної роботи дефектологів, медичних працівників, педагогів та батьків [1, с. 696].

Дослідники (М. Кулеша-Любінець, Л. Лисогор, В. Павленко, О. Павлик, Л. Сущенко, О. Швець) відзначають, що розвиток інклюзивної освіти в Україні вимагає забезпечення суттєвих змін в її організації як на державному рівні, так і в практичній діяльності кожної окремої школи. Ці зміни насамперед полягають у наданні нейропсихологічної підтримки дітям з труднощами в навчанні на основі проведення комплексної діагностики в межах здійснення постійного моніторингу їхнього розвитку, регулярного вдосконалення методів та методик реалізації інклюзивної шкільної освіти.

Науково-теоретичне осмислення й обґрунтування етапів забезпечення корекційного нейропсихологічного впливу на специфічний (аномальний) розвиток особистості є одним із важливих напрямків корекційної педагогіки, що використовує компенсаторні можливості дитячого мозку. Для підвищення ефективності зазначеного впливу важливо враховувати особливості корекції розвитку школярів, які мають труднощі в навчанні (мовлення, психомоторика, когнітивні процеси, емоційні розлади, зорово-об'єктивне сприйняття тощо). Знання основ дитячої реабілітаційної нейропсихології дозволяє педагогам краще зрозуміти різні форми аномалій у психічному розвитку дітей, а як наслідок – намітити й реалізувати нові шляхи компенсації дефектів.

Указані вчені також наголошують, що для кожного етапу психічного розвитку дитини насамперед необхідна наявність потенційної готовності комплексу певних утворень її мозку до змін. З іншого боку, ці зміни актуалізуються зовнішніми вимогами з боку інших людей (насамперед педагогів і батьків), стимулюючи зростання особистісної зрілості та збільшення психічних сил дитини. У протилежному випадку відбувається спотворення та гальмування психогенезу в різних варіантах, що викликає вторинні функціональні деформації на рівні мозку [2, с. 696].

Т. Саєнко, С. Лупіно, Н. Возчикова наголошують, що інтеграція України в європейський освітній простір зумовила глибоку трансформацію вітчизняної системи освіти, зокрема забезпечила «переорієнтацію суспільства з медичної моделі сприйняття осіб з особливими освітніми потребами на соціальну модель» [3, с. 45]. Ця соціальна модель спрямована на реалізацію права кожної дитини на освіту, незалежно від її здібностей, досягнень, стану фізичного та психічного здоров'я. Як відомо, тривалий час учні з інтелектуальними вадами отримували освіту виключно в сегрегованих умовах, тобто в спеціальних закладах освіти. Сьогодні такі учні можуть навчатися не лише у спеціальних школах, але й в інклюзивних класах звичайних закладів загальної середньої освіти. Водночас важливо пам'ятати, що процес адаптації будь-якої дитини до шкільного життя передбачає подолання нею різного виду труднощів, а тому вимагає від педагога надання їй дієвої педагогічної та психологічної підтримки. Причому адаптація дітей з інтелектуальною недостатністю, які стикаються із схожими психологічними труднощами, ще більше ускладнюється в силу особливостей їхнього дизонтогенезу, а це створює додаткові бар'єри для їх входження в освітнє середовище. Багатогранний характер інтелектуальної недостатності таких школярів передбачає створення для них в школі сприятливого інклюзивного середовища [там само].

Як наголошується в науковій літературі, створення ефективної системи інклюзивної освіти в Україні є можливим при дотриманні таких основних умов:

- забезпечення достатнього фінансування вітчизняної інклюзивної освіти;
- регулярного вдосконалення її нормативно-правового забезпечення, контролювання його дотримання;
- постійного поліпшення наукового, методичного й технічного забезпечення вітчизняної інклюзивної освіти;

- здійснення моніторингу перебігу освітнього процесу та його результатів;
- удосконалення кадрового забезпечення інклюзивної освіти [4; 5].

Як цілком справедливо відзначає О. Позняк, взаємодія в школі здорових дітей та дітей з особливими освітніми потребами має важливе соціальне й дидактичне значення для всіх її учасників. Так, надання представниками першої групи допомоги в навчанні дітям з недостатньою інтелектуальною розвиненістю сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу всіма учасниками спілкування. Крім того, здорові діти, навчаючись та виховуючись за принципом «рівний-рівному», набувають досвіду прояву толерантного й шанобливого ставлення до кожної іншої людини, незважаючи на стан її фізичної та психічного здоров'я, а також відчуття гордості за її навіть маленькі успіхи. Зазначена взаємодія сприяє адаптації учнів з особливими освітніми потребами до повноцінного життя в суспільстві, розвитку їхніх комунікативних навичок, формуванню елементарних соціальних навичок. Важливо також відзначити, що постійна комунікація учнів з різним рівнем інтелектуальних здібностей забезпечує підвищення самооцінки всіх учасників, відчуття ними своєї корисності для суспільства, навчання товаришувати й допомагати один одному [6, с. 64].

Ураховуючи сучасні потреби у створенні інклюзивного освітнього середовища в закладах середньої загальної освіти, сучасні науковці наголошують на необхідності розробки відповідних наукових концепцій та організаційного-методичного забезпечення, що сприятиме ефективній інтеграції дітей з порушеннями інтелектуального розвитку в середовище здорових однокласників, розробки й реалізації на практиці науково обґрунтованих змісту, методів, форм, технологій здійснення ранньої корекційної допомоги школярам з органічними ушкодженнями їхньої центральної нервової системи, підготовки

кваліфікованих педагогів та інших фахівців для роботи з різними категоріями людей з порушеннями інтелектуального розвитку [7-12].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Сучасні вчені зробили вагомий внесок у вивчення різних аспектів створення інклюзивного освітнього середовища в закладах загальної середньої освіти, розробки оригінальних методик у галузі спеціальної педагогіки. Водночас деякі проблеми залишаються недостатньо дослідженими. Зокрема, сьогодні існує нагальна потреба в переосмисленні суті проблеми підготовки майбутніх спеціальних педагогів до роботи з учнями з проблемами інтелектуального розвитку, регулярному оновленні освітніх програм підготовки педагогів указанного профілю. Тому дослідження проблеми професійної підготовки майбутніх олігофренопедагогів сьогодні є на часі.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). *Мета статті* – здійснити аналіз проблеми професійної підготовки майбутніх олігофренопедагогів на засадах компетентнісного підходу в умовах сучасних викликів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як встановлено в дослідженні, термін «олігофренія» був введений у науковий обіг в XIX ст. німецьким психіатром Е. Крепеліном. Цей термін означає особливу форму психічного недорозвинення людини, що виникає внаслідок ураження центральної нервової системи в пренатальний, натальний або постнатальний періоди розвитку [13].

У свою чергу, олігофренопедагогіка – це педагогічна наука про сутність й закономірності навчання й виховання людей з вадами інтелекту, шляхи та засоби психолого-педагогічної корекції порушень їхнього психофізичного розвитку [14]; «наука про закономірності управління розвитком і соціалізацією людей з розумовою відсталістю шляхом їх виховання і навчання, зокрема в освітніх закладах, і спеціальної роботи для забезпечення максимального формування

адаптивних можливостей особистості та створення умов її позитивної самореалізації» [15, с. 27].

Специфічним дефектом при розумовій відсталості людини є порушення в неї практично всіх вищих психічних функцій. Це виражається в порушенні пізнавальних процесів (сприйняття, відчуттів, пам'яті, уяви, мислення, уваги, мовлення), функціонування емоційно-вольової сфери тощо. Діти з нерозвиненою емоційно-вольовою сферою не проявляють інтерес до будь-якої роботи, у них слабо реалізуються механізми спонукання до виконання діяльності, немає чіткого плану дій, а як наслідок – спостерігається незадовільний рівень інтелектуальної активності [16, с. 91].

Важлива роль у зміні наявної ситуації на краще належить олігофренопедагогу – педагогічному працівнику, який працює з дітьми, які мають інтелектуальні порушення. Його професійна діяльність спрямована на забезпечення навчання й виховання дітей цієї категорії, розвиток їхніх соціальних навичок та індивідуальних здібностей, формування самостійності, надання кожній дитині індивідуальної допомоги в адаптації до життя в сучасному суспільстві, забезпеченні своєчасної реабілітації психологічного стану. Професійними обов'язками корекційного педагога є також проведення таких видів діяльності: педагогічної діагностики, профілактичної роботи, спеціальної педагогічної просвіти й консультування, надання педагогічної підтримки й окремих видів психологічної і психотерапевтичної допомоги, навчальної, виховної, корекційної й соціально-педагогічної діяльності, організації й керівництва освітнім процесом, науково-дослідною роботою. Корекційному педагогу нерідко доводиться бути активним учасником і навіть ініціатором різних соціальних акцій милосердя й доброчинності, проведення заходів, спрямованих на захист прав осіб з особливими потребами. Чільне місце в сукупності його повноважень займає також робота з батьками дітей з проблемами інтелектуального розвитку [17, с. 196].

Як стверджує О. Гаяш, у процесі проходження професійної підготовки майбутній олігофренопедагог має оволодіти знаннями, уміннями, якостями, які дають йому змогу успішно виконувати такі функції: діагностичну, орієнтовно-прогностичну, конструктивно-проектувальну, корекційну, організаційну, інформаційно-пояснювальну, комунікативно-стимулюючу, аналітико-оцінювальну, дослідницьку та творчу. У світлі цього здобувач має цілеспрямовано оволодівати відповідними знаннями (закономірностей розвитку і соціального формування особистості; закономірностей і особливостей розвитку психіки дітей з інтелектуальними порушеннями; змісту й методів аналізу ефективності навчальної, виховної й корекційної роботи; принципів і способів збирання, систематизації, узагальнення й використання інформації тощо); уміннями (правильно добирати діагностичний інструментарій; виявляти зону найближчого розвитку дитини; визначати пріоритетні цілі та шляхи їх досягнення, формувати адекватні прогнози та траєкторію здійснення майбутньої корекційно-виховної роботи тощо); професійно-особистісними якостями (упевненість в оптимістичній перспективності корекційно-виховного впливу, толерантність, емпатійність, вольові якості тощо) [17, с. 198-202].

Зазначені знання, уміння й якості складають основу професійної компетентності олігофренопедагога, що проявляється в його здатності реалізовувати професійну діяльність на високому рівні, застосовуючи набуті знання не тільки в типових ситуаціях, але й в умовах варіативності та невизначеності зовнішніх обставин. За висновками О. Капустіної, ця компетентність включає такі складники: мотиваційно-соціальний, професійно-етичний, когнітивний, функціональний і рефлексивний [18, с. 89].

Як підкреслює С. Миронова, упровадження компетентнісного підходу в підготовку майбутніх спеціальних педагогів вимагає не лише чіткої відповідності змісту освітніх компонентів їхній майбутній професійній діяльності, а й використання різноманітних інтерактивних технологій і методів

викладання. Адже саме вони зможуть забезпечити органічне поєднання теорії, практики та професійної мотивації олігофренопедагогів, забезпечити формування в них професійної самосвідомості, самостійності, соціальної відповідальності, гнучкості та креативності [19, с. 41].

Варто також привернути увагу висновкам Г. Васильєвої, на думку якої успішне формування методичної компетентності шкільних педагогів в умовах інклюзивного освітнього середовища забезпечується дотриманням таких педагогічних умов: формування мотивації щодо постійного підвищення професійної кваліфікації впродовж усього професійного життя; спрямування на проходження спеціальної практико-орієнтованої професійної підготовки в межах підвищення кваліфікації для вдосконалення методичної компетентності в умовах інклюзивного середовища, зокрема шляхом проходження освітньої програми «Інклюзивне середовище: формування методичної компетентності» й опрацювання змісту «Методичних рекомендацій планування роботи асистента вчителя закладів загальної середньої освіти з інклюзивною формою навчання» та з використанням «Термінологічного словника – інклюзія»; забезпечення формування методичної компетентності через наповнення відповідного відкритого електронного контенту методичними матеріалами з окресленої проблеми, формування готовності педагогів до адаптації в умовах інклюзивного середовища [4, с. 221-222].

Фахівці також виокремлюють протипоказання до професії корекційного педагога, а саме такі: психічні захворювання; низький рівень інтелектуального й культурного розвитку людини; порушення мовлення, слуху чи зору; афективність; яскраво виражена невірноваженість; астенічність емоцій; малорухливість [17, с. 203].

Аналізуючи професійну підготовку майбутніх олігофренопедагогів, слід відзначити, що сучасні виклики значною мірою впливають на її зміст та організацію. Як уже вказувалося, одним із ключових викликів сьогодні є

розвиток інклюзивної освіти, що передбачає інтеграцію дітей з особливими освітніми потребами в спеціальне освітнє середовище звичайного закладу середньої загальної освіти. Це вимагає від майбутніх олігофренопедагогів прояву високого рівня інклюзивної компетентності, уміння працювати в мультидисциплінарній команді, а також здатності адаптувати освітній процес до індивідуальних потреб учнів.

Іншим важливим чинником є цифровізація освіти. Використання цифрових технологій створює нові можливості для організації й реалізації корекційної освіти, проте водночас потребує наявності в педагогів цифрової компетентності, бо вони повинні вміти використовувати у своїй роботі різні електронні ресурси, освітні платформи та спеціалізовані програми для роботи з дітьми з інтелектуальними порушеннями. Ще одним важливим викликом сьогодення є необхідність забезпечення практичної спрямованості професійної підготовки вказаних фахівців. Адже результати проведених наукових розвідок засвідчують, що існує певний розрив між теоретичною та практичною підготовленістю майбутніх олігофренопедагогів та реальними умовами здійснення професійної діяльності. У зв'язку з цим загострюється потреба в розширенні практичної складової навчання, упровадженні дуальної освіти, організації стажувань та тренінгів.

Крім того, важливо враховувати, що сучасна професійна діяльність олігофренопедагога характеризується високим рівнем емоційного навантаження, що потребує сформованості емоційно-вольової стійкості та професійної етики. Це зумовлює необхідність включення до змісту підготовки компонентів психологічної підтримки й розвитку емоційного інтелекту, зокрема шляхом проведення спеціальних тренінгів, майстер-класів та інших активних заходів.

Висновки. Отже, можна підсумувати, що професійна підготовка майбутніх олігофренопедагогів у сучасних умовах є складним багатовимірним процесом, що потребує системного й систематичного оновлення.

Компетентнісний підхід виступає ефективним методологічним підґрунтям такої модернізації, оскільки дозволяє орієнтувати освітній процес на формування готовності здобувачів до реальної професійної діяльності.

Подальші наукові пошуки планується спрямувати на розроблення ефективних моделей професійної підготовки, які враховують сучасні виклики та забезпечують формування конкурентоспроможного фахівця у сфері спеціальної освіти.

Список використаних джерел

1. Ravshanova I. E. Using innovative methods in teaching the clinical foundations of special pedagogy. *International multidisciplinary journal for research & development*. 2025. Vol. 12, issue 05. P. 696-699. URL: <https://www.ijmrd.in/index.php/imjrd>.
2. Sushchenko L., Lysohor L., Pavlyk O., Shvets O., Kulesha-liubinets M., Pavlenko V. Neuropsychological Support of Education and Creative Activity of Primary School Age Children with Special Educational Needs. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*. 2021. Vol. 12, Issue 3. P. 105-126.
3. Saienko T., Lupino S., Vozchykova N. Organization of an inclusive educational environment for primary school students with intellectual disabilities: the experience of Ukraine. *Pedagogy and Education Management Review*. 2025. № 2(20). P. 44–56.
4. Васильєва Г. І. Формування методичної компетентності педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти в умовах інклюзивного середовища. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ. 2021. 253 с.
5. Миколюк А. М. Проблеми та пріоритети розвитку інклюзивної освіти в Україні: економічний аспект. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 67. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-42>.

6. Позняк О. С. Процес створення інклюзивного освітнього середовища для забезпечення всестороннього розвитку дитини з ООП. *Педагогічні науки*. 2022. Вип. 67. С. 60-68.
7. Кузава І. Б., Куцупер О. М. Актуальні питання корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки). *Сучасні теоретичні й прикладні контексти спеціальної та інклюзивної освіти: зб. тез доповідей Всеукр. наук.-практ. конф. (Луцьк, 18–19 травня 2022 р.)*. Луцьк: ФОП Іванюк В. П., 2022. С. 46–51.
8. Миронова С., Чопік О. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: підручник. Кам'янець-Подільський, 2023. 332 с.
9. Шевчук Л., Заплотинська О., Дроздик Л., Войцеховська І. Впроваджуємо інклюзію у закладі освіти: посібник для директорів закладів освіти / заг. реценз. Н. Софій, 2023. URL: https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2023/09/Inclusion_zaklad_osvity_SQE-SURGe_2023.pdf.
10. Комар О. А., Пісняк В. С. Актуальні питання інклюзивної освіти: основні вектори. *Академічні візії*. 2023. Вип. 17. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7763262>.
11. Зюбін В. М. Інклюзивна освіта в Україні: сутність, проблеми, напрями розвитку. *Інноваційна педагогіка*. 2025. Вип. 81. Т.1. С. 192-195.
12. Кузава І. Актуальні аспекти сучасної корекційної психопедагогіки. *Acta Paedagogica Volyniensis*. 2024. Вип. 3. С. 71–75.
13. Олігофренія. Енциклопедія Сучасної України (2022) URL: <https://esu.com.ua/article-76419>.
14. Миронова С. П. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: підручник. Кам'янець-Подільський, 2015. 245 с.
15. Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: підручник. Ч. 2. Навчання і виховання дітей. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 224 с.

16. Ванюк Д. В. Основи дефектології: навч.-метод. посіб. Запоріжжя: ЗДМФУ, 2023. 133 с.
17. Корекційна психопедагогіка (Олігофренопедагогіка): навчально-методичний посібник / укл. О. В. Гаяш. Ужгород: ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2021. 255 с.
18. Капустіна О. І. Компоненти структури фахової компетентності магістрів-олігофренопедагогів у системі професійної підготовки. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. Педагогічні науки. 2024. Вип. 5 (364). С. 86-92.
19. Миронова С. П. Компетентнісний підхід до реалізації методів підготовки майбутніх фахівців спеціальної освіти. *Inclusion and Diversity*. 2025. Вип. 5. С. 38-41.